

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik 23 (1995/1996)

Številka 6

Strani 354-355

Gregor Bavdek in Klemen Bučar:

APRILSKEGA LUNINEGA MRKA NISMO VIDELI

Ključne besede: astronomija, Zemlja, Luna, Lunin mrk, saros.

Elektronska verzija:

<http://www.presek.si/23/1278-Bavdek-Bucar.pdf>

© 1996 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2010 DMFA - založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

APRILSKEGA LUNINEGA MRKA NISMO VIDELI

Letošnji prvi Lunin mrk je potekal v noči s 3. na 4. april. Luna se je Zemljine polsence dotaknila ob 23. uri in 16 minut, sence ob 24. uri in 21 minut, začetek popolnega mrka pa je nastopil ob 24. uri in 27 minut. Popolni mrk je trajal 1 uro in 27 minut.

Tudi Presekova ekipa je bila pripravljena na spremljanje dodatno zanimivega dogodka. Hkrati bi namreč lahko na severnem nebu opazovali še eno atrakcijo – komet Hyakutake (glej članek na str. 326). Nadejali smo se torej kar dveh muh na en mah, na koncu pa nam je vse pokvarila tretja: muhasto vreme. Že v ponedeljek, 1. aprila, je vremenska napoved močnega sneženja v naslednjih dneh dala vedeti, da z opazovanjem slabo kaže. Upali smo, da gre le za prvoaprilsko šalo, vendar žal ni bilo tako. V torek je snežilo, 3. april je bil v celoti oblačen in meglen, prav takšna pa je bila tudi noč na 4. april.

Slike, ki jo objavljamo na zadnji strani ovitka, torej ni posnela Presekova ekipa, ampak smo jo našli na Internetu.

Da razočaranje ne bo prehudo, velja omeniti, da bomo letos priča še enemu popolnemu Luninemu mrku, ki bo nastopil 27. septembra ob 2. uri in 12 minut, popolni mrk pa ob treh in 19 minut. Do takrat držimo pesti, da nas vreme ne bo spet pustilo na cedilu. Sestavljalcem letošnjih efemerid (Naše nebo 1996) se je za aprilski mrk pomotoma zapisalo, da pri nas ne bo viden. Prav so imeli.

Jeseni napovedujejo vidni mrk. Bomo videli. Upajmo, da bodo imeli tudi to pot prav!

Do takrat pa se zadovoljimo z nekaj splošnimi podatki o Luninih mrkih.

Lunina pot okrog Zemlje in Zemljina pot okrog Sonca ne ležita v isti ravnini, pač pa je ravnina ene glede na ravnino druge nagnjena za 5 stopinj in 9 minut. Zato Luna pri svojem kroženju okrog Zemlje včasih potuje nad Zemljino senco, drugič pod njo. Vsake toliko časa, tja do trikrat na leto, pa se zgodi, da Luna na svoji poti deloma ali v celoti zaide v Zemljino senco – takrat nastopi Lunin mrk. Ta se lahko pojavi na štiri možne načine. Če Luno prekrije (glavna) senca, govorimo o popolnem Luninem mrku; če jo pokrije le del sence, je to delni Lunin mrk; če pa Luna zaide le v Zemljino polsenco, potem gre za polsenčni Lunin mrk; in če v polsenco zaide le del Lunine površine, potem je to delni polsenčni mrk.

Če bi bile točke preseka Lunine poti okrog Zemlje in ekliptike stacionarne, bi se Lunin mrk pojavljal vsake pol leta v istih mesecih. Ker pa se te točke na ekliptiki gibljejo, se iz leta v leto spreminjajo tudi datumi

